

Ernst Cassirer död

Gunnar Aspelin

Enligt meddelande från USA har professor Ernst Cassirer avlidit i New York, 71 år gammal. Cassirer var ursprungligen professor i filosofi i Hamburg. Efter nazisternas övertagande av makten kallades han till en personlig professur vid Göteborgs högskola, som han upprätthöll i fem år. Han flyttade sedan till Amerika där han vid sin död tjänstgjorde som visiting professor vid Columbiauniversitetet.

Den bortgångne sörjes närmast av maka, född Bondy, sönerna Heinrich, Oxford, och Georg, fotograf, Göteborg, dottern Anna, gift med pianisten Kurt Appelbaum, New York, samt barnbarn.

Ernst Cassirer var filosof i betydelsen av en vetenskapsman, som söker tränga fram till kunskapens grundvalar och studerar forskningens arbetsmetoder. Han tillhörde de yppersta företrädarna för den riktning, som bevarade och förkovrade arvet från den kantska förnuftskritikens idévärld. I den filosofiska vetenskapens fria republik nämndes hans namn bland de främsta och bästa. Hans intresse riktade sig på det mänskliga vetandet i alla dess former, och på de mest skilda områden kunde han giva nya och fruktbara synpunkter. Han var djupt förtrogen med matematikens och den exakta vetenskapens problem, och i banbrytande arbeten har han belyst deras logiska förutsättningar. Djupare än de flesta andra hade han trängt in i de filosofiska idéernas utvecklingshistoria och visat det ständiga samspelet mellan fackvetenskaperna och den forskningsgren, som en gång nämndes vetenskapernas vetenskap, *scientia scientiarum*. Han var lika väl orienterad i de humanistiska studiernas värld. I djupgående undersökningar behandlade han språkets natur och det mytiska tänkandets grundformer: han förstod och tolkade den primitiva människans världsbild lika väl som de subtila teorier, som knyta sig till namnen Descartes och Newton, Einstein och Planck. Men Ernst Cassirer var också en filosof i ordets klassiska mening, en vishets sökare, som fått del av de gåvor, vishetsgudinnan förlänar sina trogna tjänare. Han såg det stora sammanhanget i händelsernas förvirrande mångfald, han hade klar blick för alla verkliga livsvärden och ägde den förmåga som Goethe skattade högst, förmågan att överallt se det goda i tingen. Filosofien var för honom inte blott en tankebyggnad utan även en livsform, som satte sin prägel på hans personlighet och gav honom det rätta perspektivet på dagens växlande situationer. Han ägde i hög grad de dygder, som enligt Spinoza utmärka den fria människan, *animositas* och *generositas*. Därför blev han en lärare som få, alltid beredd att dela med sig av sitt rika vetande, lika naturligt älskvärd och tillmötesgående mot den yngste student, som sökte kontakt med honom, som mot erkända medborgare i vetenskapernas samfund.

Cassirer fann ett hem i vår stad och satte värde på den anda av andligt och medborgerligt frisinne, som han där mötte. Hans Göteborgstid blev en tid av utomordentlig vetenskaplig produktivitet, och han levde sig grundligt in i det svenska tankelivet. Hans avsikt var att återvända hit och återknyta förbindelserna med de vänner, som han förvärvat. Han kände att han inte betraktades som en främling utan som en man, som vi med stolthet och glädje räknade till de våra. Nu när vi inte få återse honom, känna vi en djup saknad efter den vänsälle och noble forskaren, med den klara blicken och det trofasta handslaget. Han var en av hövdingarna i andens rike, men han var framför allt en fri och god människa, en av ljusets bästa tempeltjänare i förmörkelsens tidsålder.

Texten trycktes ursprungligen i *Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning*, måndagen 16 april 1945.

Till vänster huset på Föreningsgatan 11. Ernst Cassirers bostad under åren i Göteborg.